

**БІБЛІОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМАТИКА ВІДМИВАННЯ КОШТІВ
НА ОСНОВІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТАРІЮ VOSVIEWER**

Відмивання коштів є глобальною проблемою, яка привертає увагу дослідників з різних галузей науки. Протидія даному явищу вимагає комплексного, міждисциплінарного підходу та міжнародної співпраці. Для кращого розуміння стану досліджень у цій сфері та виявлення основних тенденцій необхідним є проведення бібліометричного аналізу публікацій з використанням спеціалізованого програмного забезпечення.

Вивчення тенденцій, напрямків та змісту наукових робіт у сфері протидії відмиванню коштів дозволяє краще зрозуміти сучасний стан проблеми, виявити пріоритетні напрямки досліджень, визначити прогалини у наукових дослідженнях, а також сприяє більш ефективній координації наукових зусиль та практичному застосуванню результатів досліджень у розробці політик та стратегій протидії відмиванню коштів на національному та міжнародному рівнях. Це зумовлює необхідність проведення наукометричного аналізу публікацій щодо проблематики відмивання коштів.

На пошуковий запит «money laundering» у базі даних Scopus станом на липень 2024 р. знайдено 4390 документів, за аналізом яких встановлено, що наукові праці з проблематики відмивання коштів мають міжгалузевий характер. Галузями знань, до яких належить переважна кількість публікацій на тему відмивання коштів, є: соціальні науки (2824 документи); економіка, економетрика та фінанси (1803 документи); комп'ютерні науки (923 документи); бізнес, менеджмент і бухгалтерський облік (724 документи); інженерія (410 документи). Крім цього, відмивання коштів вивчається представниками таких наукових галузей, як: математика (2,9%), науки про прийняття рішень (2,4%), медицина (1,8%), мистецтво та гуманітарні науки (1,7 %) та екологія (1,1 %). Окремі наукові публікації належать до таких галузей знань: психологія, матеріалознавство, енергія, фізика та астрономія, науки про Землю та планети та інші

Подальше дослідження передбачало завантаження матеріалів статей зі Scopus у VOSviewer, що показало наявність у масиві 10368 ключових слів. Використання інструментарію наведеної програми для аналізу взаємозв'язків «надає можливість побудови карт та візуалізації взаємозалежності між різними аспектами, які висвітлені у публікаціях, що проіндексовані у певній базі даних» [1, с. 55].

При встановленні обмежень на мінімальну кількість ключових слів – 15 слів тільки 182 відповідали порогі і брали участь у побудові карти взаємозв'язків між термінами у досліджуваній галузі.

Найбільший з точки зору кількості термінів (64 терміни) кластер охопив широкий спектр понять, пов'язаних з відмиванням коштів та регулюванням таких операцій: відмивання коштів, корупція, тероризм, шахрайство, фінансова злочинність, регулювання, закони та законодавство, відповідність тощо. Умовно його можна представити як «Правове регулювання та протидія відмиванню коштів».

У кластері, що охопив 47 термінів, ключовими були: боротьба з відмиванням грошей, відмивання, злочинність, фінанси, машинне навчання, інтелектуальний аналіз даних тощо. Це дозволяє умовно його назвати «Технологічні інструменти виявлення схем відмиванню коштів та протидії ним».

У кластері, що включає 39 термінів та який ми назвали «Відмивання коштів у цифровому просторі», найчастіше зустрічаються поняття: блокчейн, криптовалюта, біткоїн, кіберзлочинність, комп'ютерна злочинність, електронні гроші та інші.

До кластеру, який охоплює 8 термінів, належать такі поняття: великі дані, обробка даних, прийняття рішень, фінансова служба, управління інформацією, інформаційні системи, використання інформації, міжнародна торгівля. Цю групу досліджень можна позначити як «Інформаційні технології та управління даними у протидії відмиванню коштів».

Найменший за кількістю термінів кластер (4 терміни) охопив такі поняття: криптовалюти, фінтех, віртуальна валюта та віртуальні валюти. Його можна представити як «Інноваційні фінансові технології».

За допомогою аналізу ключових слів виявлено основні тематичні напрямки досліджень, які будемо враховувати при подальших дослідженнях застосування методів контролю в сфері відмивання коштів: використання криптовалют для відмивання коштів; методи виявлення підозрілих транзакцій; регуляторні аспекти боротьби з відмиванням коштів; зв'язок відмивання коштів з фінансуванням тероризму; вплив цифровізації на процеси відмивання коштів.

Проведений наукометричний аналіз з використанням програми VOSviewer дозволив виявити тенденції у дослідженнях проблем відмивання коштів. Спостерігається зростання інтересу до цієї тематики, особливо в контексті використання нових технологій та методів аналізу даних. Виявлено п'ять кластерів співпраці дослідників (охоплюють правове регулювання, технологічні інструменти виявлення, цифрове відмивання коштів, інформаційні технології та інноваційні фінансові технології), та найбільш цитовані публікації у цій сфері (фокусуються на статистичних методах виявлення фінансових шахрайств, застосуванні аналізу даних та створенні моделей для виявлення незаконних фінансових операцій).

Список використаної літератури:

1. Школа І., Андрійчук М., Петруньок А. Використання інструменту VOSviewer для аналізу статей у БД Pubmed з тематики емерджентних інфекцій. *Ukrainian Scientific Medical Youth Journal*. Issue 4 (134). 2022. P. 53-61